

Eugeniusz Mroczko

Zwięzła gramatyka języka węgierskiego

Fonetyka i ortografia
Budowa i odmiana wyrazów
Składnia

WIEDZA
POWSZECHNA

Zwięzła gramatyka
języka węgierskiego

Eugeniusz Mroczko

Zwięzła gramatyka języka węgierskiego

 WIEDZA
POWSZECHNA

Recenzent
doc. dr ISTVÁN CSAPLÁROS

Okładka, karty tytułowe
URSZULA KACZYŃSKA

Redaktor
STEFANIA PACHAN

Redaktor techniczny
IRENA SZWEDLER

Korektor
MARIA ZARĘBSKA

© Copyright by Wydawnictwo Wiedza Powszechna, Warszawa 2016

Wszelkie prawa zastrzeżone. Każda reprodukcja lub adaptacja całości
bądź części niniejszej publikacji, niezależnie od zastosowanej techniki reprodukcji
(drukarskiej, fotograficznej, komputerowej i in.), wymaga pisemnej zgody Wydawcy.

Reprint wydania I z 1967 r.

Wydawnictwo WIEDZA POWSZECHNA
ul. Szeligowska 40a, 01-320 Warszawa
e-mail: kontakt@wiedza.pl
www.wiedza.pl

Księgarnia wysyłkowa
tel. 22 720 06 10,
e-mail: hurtownia@wiedza.pl

Wydanie III, 2016 r.

ISBN: 978-83-65636-14-0

SPIS TREŚCI

Wstęp	11
-------------	----

CZĘŚĆ I. FONETYKA I ORTOGRAFIA

Alfabet	13
Wymowa głosek węgierskich	13
Tradycyjna pisownia nazwisk	15
Głoski krótkie i długie	17
Położenie samogłosek w wyrazach	19
Samogłoska a sylaba	19
Samogłoska i	19
Harmonia samogłosek	20
Położenie spółgłosek w wyrazach	24
Skracanie spółgłoski długiej	24
Zanik spółgłoski	25
Wzdłużanie spółgłoski	25
Upodobnienie spółgłosek	26
Upodobnienie częściowe	26
Upodobnienie całkowite	28
Zlewanie się spółgłosek	31
Dostosowywanie się spółgłosek	32
Spółgłoska <i>h</i>	32
Wiadomości z pisowni	33
Wielkie i małe litery	33
Dzielenie wyrazów	36

CZĘŚĆ II. BUDOWA I ODMIANA WYRAZÓW

Wiadomości ogólne	38
Akcent wyrazowy	38
Podwójne postacie wyrazów	38
PRZEDIMEK	39
RZECZOWNIK	41
Typy rzeczowników	41
Liczba mnoga rzeczowników	44
Zmiany tematyczne (rdzenne) rzeczowników	47
Końcówka <i>-t</i> (przedmiotowa)	51
Końcówki okolicznikowe	53
Osobowe końcówki dzierżawcze	63
Bezosobowa końcówka dzierżawcza <i>-é</i>	73

PRZYMIOTNIK	74
Typy przymiotników	74
Funkcjonalne formy przymiotników	76
Zmiany tematyczne (rdzenne) przymiotników	78
Stopniowanie przymiotników	79
Nieprawidłowości w stopniowaniu przymiotników	80
CZASOWNIK	81
Uwagi ogólne	81
Typy czasowników	82
Odmiana czasowników	85
Kategorie odmiany	85
Czasowniki regularne	87
Tryb orzekający	87
Tryb przypuszczający	97
Tryb rozkazujący	100
Forma potencjalna czasownika	107
Forma kauzatywna czasownika	110
Imiesłowy	111
Bezokolicznik z osobową końcówką dzierżawczą	113
Końcówka przedmiotowa drugiej osoby: <i>-lak, -lek</i>	114
Czasowniki nieregularne	115
ZAIMEK	131
Zaimki osobowe	132
Zaimki pytające	135
Zaimki wskazujące	136
Zaimki względne	140
Zaimki nieokreślone	142
Zaimki dzierżawcze	143
Zaimki zwrotne	145
Zaimek wzajemny	145
POIMEK	146
Poiмки na określenie miejsca	147
Poiмки na określenie czasu	148
Poiмки na określenie sposobu, celu, przyczyny itp.	149
Poiмки z osobowymi końcówkami dzierżawczymi	150
Poiмки z zaimkami osobowymi	153
Poiмки z zaimkami wskazującymi <i>ez, az</i>	154
PRZYSŁÓWEK	155
Przysłówki pochodne	155
Przysłówki pochodno-zestawne	156
Przysłówki niepochodne	160
Stopniowanie przysłówków	161
LICZEBNIK	163
Liczebniki określone	164
Liczebniki główne	164

Liczebniki ułamkowe	166
Liczebniki porządkowe	167
Liczebniki nieokreślone	168
Zbiorowa forma liczebnika	168
Wyrażanie wielokrotności	169
Przyjmowanie końcówek przez liczebniki	170
Formy pochodne od liczebników	170
SPÓJNIK	171
WYRAZY MODYFIKUJĄCE	172
WYRAZY EMOCJONALNE	172

CZĘŚĆ III. SKŁADNIA

Podział zdań	174
Człony zdania	174
Orzeczenie	174
Orzeczenie czasownikowe	175
Orzeczenie imienne	175
Orzeczenie złożone (imienno-czasownikowe)	176
Podmiot	176
Zgodność podmiotu i orzeczenia	177
Dopełnienie (przedmiot)	178
Dopełnienie (przedmiot) a koniugacja	178
Zaimek osobowy jako dopełnienie	180
Dopełnienie z osobową końcówką dzierżawczą	182
Okolicznik	182
Okolicznik miejsca	182
Okolicznik czasu	183
Okolicznik ilości	183
Okolicznik przyczyny	183
Okolicznik sposobu	184
Okolicznik porównania	184
Okolicznik środka (narzędzia)	185
Okolicznik celu	185
Okolicznik pochodzenia	185
Okolicznik stanu	185
Okolicznik towarzyszenia	186
Okolicznik wyniku	186
Okolicznik korzyści (udziału)	186
Przydawka	187
Przydawka jakościowa	187
Przydawka ilościowa	190
Przydawka dzierżawcza	190
Konstrukcja pojedynczego posiadania	191
Konstrukcja podwójnego posiadania	193

AKCENT ZDANIOWY, TONACJA I SZYK ZDANIA	194
SPECYFICZNE KONSTRUKCJE UŻYWANE W ZDANIU	196
Czasownikowa konstrukcja dzierżawcza	196
Wyrażanie przeczenia	198
Położenie przedrostka czasownika w zdaniu	199
Podkreślenie osoby przez zaimek osobowy	202
Konstrukcje imiesłowowe	203
RODZAJE ZDAŃ	205
Zdania pojedyncze	205
Zdanie nierozwinięte	205
Zdanie rozwinięte	205
Zdania o powtarzających się elementach	206
Niektóre właściwości zdań pojedynczych	206
Zdanie niezupełne	206
Zdanie wskazujące	206
Zdania złożone	207
Zdania współrzędnie złożone	207
Zdania łączne	207
Zdania przeciwstawne	208
Zdania rozłączne	208
Zdania wyjaśniające	208
Zdania wynikowe	209
Zdania podrzędnie złożone	209
Zdanie podrzędne orzeczeniowe	209
Zdanie podrzędne podmiotowe	210
Zdanie podrzędne dopełnieniowe (przedmiotowe)	210
Zdania podrzędne okolicznikowe	210
Zdania podrzędne przydawkowe	213
Zdanie warunkowe	213
Zdanie przyzwolone	214

„Zwięzła gramatyka języka węgierskiego” zawiera zasady wymowy, pisowni, budowy i odmiany wyrazów oraz składni węgierskiej, czyli wiadomości dotyczące najważniejszych działów gramatyki niezbędne do praktycznego opanowania współczesnego języka. Czytelnicy pragnący zgłębić teorię struktury języka węgierskiego znajdą ją w cennej pracy docenta dra Istvána Csaplárosa pt. „Zarys elementarnej gramatyki języka węgierskiego” (PWN, Warszawa–Łódź, 1963), stanowiącej systematyczny wykład gramatyki opisowej.

Struktura obu języków – mimo pewnych zbieżności – jest odmienna. Dlatego w podręczniku znajdzie Czytelnik szereg takich pojęć fonetycznych, morfologicznych i syntaktycznych, jakich nie ma w gramatyce polskiej. Tam, gdzie było to możliwe, zachowano terminologię stosowaną w gramatyce polskiej, na ogół jednak zjawiska gramatyczne objaśniono zgodnie z ujmowaniem ich przez gramatykę węgierską, a więc z zachowaniem oryginalnej terminologii właściwej dla odmiennej struktury tego języka.

WSTĘP

Język węgierski należy do grupy języków ugrofińskich. Język ten posiada cechy spotykane również w innych językach tej grupy, lecz nie występujące w językach indoeuropejskich, do których należy język polski. Do specyficznych cech języka węgierskiego zaliczamy m.in. następujące zjawiska:

1. Brak rodzaju gramatycznego. W języku węgierskim — odmiennie niż w języku polskim — nie występuje rozróżnianie rodzaju gramatycznego.

2. Końcówki i poimki. W języku polskim wzajemny stosunek jednych wyrazów do drugich wyraża się za pomocą przyimków znajdujących się przed wyrazami oraz odpowiedniej formy fleksyjnej. W języku węgierskim stosunek ten wyrażany jest za pomocą elementów występujących po wyrazach, tj. za pomocą końcówek i poimków.

3. Osobowe końcówki dzierżawcze. W języku polskim posiadanie wyrażamy za pomocą zaimków dzierżawczych, w węgierskim natomiast za pomocą osobowych końcówek dzierżawczych dodawanych do rzeczowników lub wyrazów występujących w ich funkcji.

4. Dwoistość koniugacji. W języku węgierskim każdy czasownik przechodni posiada dwie koniugacje: przedmiotową i podmiotową. Przedmiotowej używamy wówczas, gdy przedmiot czynności wyrażonej za pomocą czasownika jest komunikującym się stronom znany, podmiotowej — jeśli przedmiot nie jest znany.

5. Harmonia samogłosek. Charakterystyczną cechą budowy wyrazów rdzennie węgierskich jest zgrupowa-

nie w jednym wyrazie samogłosek wymawianych przy przednim lub przy tylnym położeniu języka w jamie ustnej. W związku z tym końcówki, przyrostki i cechy występują również przeważnie w dwóch postaciach: z samogłoską wymawianą przy przednim lub tylnym położeniu języka. Dodajemy je do wyrazów zgodnie z charakterem samogłosek występujących w tych wyrazach.

Są to najbardziej specyficzne cechy strukturalne języka węgierskiego, świadczące o zasadniczej różnicy między językiem węgierskim a polskim. Zarówno wyżej wspomniane cechy najważniejsze, jak wszystkie pozostałe dokładnie omówiono we właściwych rozdziałach podręcznika.

WYKAZ SKRÓTÓW

dosł.	dosłownie	podm.	podmiotowa
dot.	dotyczy	poj.	pojedyncza
jęz.	język	przedm.	przedmiotowa
kol.	kolumna	samogł.	samogłoska
kon.	koniugacja	spółgł.	spółgłoska
l.	liczba	str.	strona
mn.	mnoga	teraźn.	teraźniejszy
os.	osoba	zob.	zobacz

CZĘŚĆ PIERWSZA

FONETYKA I ORTOGRAFIA

ALFABET

Alfabet węgierski składa się z następujących 40 znaków:

A — a	F — f	M — m	Sz — sz
Á — á	G — g	N — n	T — t
B — b	Gy — gy	Ny — ny	Ty — ty
C — c	H — h	O — o	U — u
Cs — cs	I — i	Ó — ó	Ű — ű
D — d	Í — í	Ö — ö	Ū — ū
Dz — dz	J — j	Ő — ő	Ū — ū
Dzs — dzs	K — k	P — p	V — v
E — e	L — l	R — r	Z — z
É — é	Ly — ly	S — s	Zs — zs

WYMOWA GŁOSEK WĘGIERSKICH

Samogłoski:

ZNAK

SPOSÓB WYMOWY

- a** przy zaokrągleniu warg jak do polskiego **o**, wymawiamy polskie **a**; język cofnięty
- á** jak polskie **a**, lecz dłużej i przy większym rozwarciu ust
- e** jak polskie **e**, lecz przy większym rozwarciu ust
- é** jako dźwięk długi, pośredni między polskim **yj** a **ij**, powstający przez długie wymawianie polskiego **i** przy układzie ust jak do polskiego **e**
- i** jak polskie **i**
- í** jak **i**, lecz dłużej
- o** przy zaokrągleniu warg jak do polskiego **u**, wymawiamy polskie **o**
- ó** jak węgierskie **o**, lecz dłużej

- ö** przy zaokrągleniu warg jak do polskiego **o**, wymawiamy polskie **e**
ő jak węgierskie **ő**, lecz dłużej
u jak polskie **u**
ú jak **u**, lecz dłużej
ü przy zaokrągleniu warg jak do polskiego **u**, wymawiamy **i**
ű jak **ü**, lecz dłużej

U W A G I

1. W wymowie samogłoski **ő** często słyszy się charakterystyczny dla niej odcień w postaci lekkiego zbliżenia do **u**, co dla ucha Polaka brzmi jakby przechodzenie z **o** w **u**, przypominające dwugłos **ou**. Odcień ten, mimo że jest u Węgrów często spotykany, nie jest obowiązujący. Pewien lekki odcień (poza różnicą długości) można też zauważyć w wymowie par samogłosek **i — í**, **ö — ő**, **u — ú**, **ü — ű**, lecz uwzględnianie tej różnicy również nie jest konieczne. Wymienione pary samogłosek wystarczy wymawiać jedynie z różnicą długości.

2. Wielu Węgrów wymawia w pewnych wyrazach część samogłosek **e** zwarcie, w sposób bardzo przypominający polskie **e**. Tę zwartą samogłoskę węgierską oznacza się w pracach językoznawczych literą **ë**, nie wyróżnia się jej jednak w obowiązującej pisowni. Dlatego w wymowie powszechnie zanika zware **e**, które wypierane jest przez **e** szerokie.

3. Bardzo ważna jest prawidłowa wymowa samogłoski **é**. Błędne jej wymawianie jako **ee** (zalecane w niektórych publikacjach) prowadzi do nieporozumień, zwłaszcza w wypadku wyrazów zakończonych na **-ség** (p. str. 41), które mają wówczas brzmienie słów niecenzuralnych.

Spółgłoski:

ZNAK

SPOSÓB WYMOWY

- cs** jak polskie **cz**
dz w sąsiedztwie spółgłoski — jak polskie **dz**, między samogłoskami oraz po samogłosce na końcu wyrazu — jak **dzdz**
dzs w sąsiedztwie spółgłoski — jak polskie **dż**, między samogłoskami oraz po samogłosce na końcu wyrazu — jak **dżdż**
gy zmiękczone **d**, jak polskie **d** w wyrazie „**diwa**”
h jak polskie **h** kresowe, wymawiane gardłowo

l	jak polskie l, lecz bardziej twardo, pośrednio między polskim l a ł (przedniojęzykowo-zębowym)
ly	jak polskie j
ny	jak polskie ñ
s	jak polskie sz
sz	jak polskie s
ty	zmiękczone t, jak polskie t w wyrazie „tiul”
v	jak polskie w
zs	jak polskie ź

Inne spółgłoski węgierskie wymawiamy tak samo jak spółgłoski polskie oznaczone takimi samymi literami.

TRADYCYJNA PISOWNIA NAZWISK

W nazwiskach węgierskich o pisowni tradycyjnej spotykamy głoski pisane inaczej, niż pisałoby się je w pisowni obecnej. Tradycyjna pisownia nazwisk zachowała się do dzisiaj, mimo że niektóre z nich mogą jednocześnie występować w pisowni współczesnej.

PRZYKŁADY:

Samogłoski:

	w pisowni tradycyjnej	w pisowni współczesnej
aa = á	Gaal	Gál
aá = á	Paál	Pál
e = é	Széchenyi	Szécsényi
y = i	Kölcsey, Thaly	Kölcsei, Tali
eö = ö	Ötvös	Ötvös
ew = ő	Thewrewk	Török
eö = ő	Beöthy	Böti
ew = ő	Dessewffy	Dezsöfi
oo = ó	Soos	Sós
oö = ö	Joó	Jó

Spółgłoski (niektóre łącznie z samogłoskami):

	w pisowni tradycyjnej	w pisowni współczesnej
tz = c	Atzél	Acél
cz = c	Rákóczi	Rákóci

ch = cs	Madách	Madács
ts = cs	Takáts	Takács
ff = f	Pálffy	Pálfi
gh = g	Végh	Vég
ll = l	Szél	Szél
ly = li	Thököly	Tököli
ny = nyi	Batthyány	Battyányi
pp = p	Papp	Pap
ss = s	Kiss	Kis
s = sz	Esterházy	Eszterházi
th = t	Kossuth	Kosut
tthy = tty	Batthyány	Battyányi
w = v	Wesselényi	Veselényi
s = zs	Jósika	Józsika
ss = zs	Dessewffy	Dczsöfi

U W A G I

1. Litery nie należące do ścisłego alfabetu węgierskiego, spotykane w wyrazach pochodzenia obcego jak np. **ch** (technika), **w** (wolfram), **x** (oxigén), **y** (nylon) itd. powinno się wymawiać tak jak w językach, z których zostały zapożyczone.

2. Wyrazy obce spotykane w tekstach węgierskich (jak np. Gärtner, Schiller, Champagne, Don Quijote, Newton) wymawiamy tak, jak wymawia się je w językach, z których pochodzą.

3. Znak **ly** jest tradycyjną pisownią spółgłoski **j**. W obecnym alfabecie istnieją więc dwa znaki na tę samą spółgłoskę.

4. Litera **y** nie oznacza w obecnym alfabecie samogłoski, lecz wchodzi w skład znaków spółgłosek **gy**, **ly**, **ny**, **ty**. W roli samogłoski (= **i**) występuje jedynie w nazwiskach o pisowni tradycyjnej. Dlatego należy zwrócić uwagę na prawidłową wymowę i odmianę nazwisk węgierskich zakończonych na **-y**. Jedne z nich, jak np. **Kodály**, **Nagy** zakończone na spółgłoski **-ly**, **-gy**, powinno się w języku polskim odmieńcać rzeczownikowo: **Kodálya**, **Kodályowi**, **Nagya**, **Nagyowi**; inne, jak np. **Kölcsey**, **Thaly** zakończone na **y** (= **i**) odmieńcimy w języku polskim przymiotnikowo: **Kölcseyego**, **Kölcseyemu**, **Thalyego**, **Thalyemu**. (Szczegółowe omówienie nazwisk węgierskich zob.: *E. Mroczko*: Wymowa, pisownia, transkrypcja i odmiana nazwisk węgierskich w języku polskim, „Poradnik Językowy” nr 9 z 1958 i nr 1—2 z 1959 r.)

GŁOSKI KRÓTKIE I DŁUGIE

Samogłoski

W języku węgierskim każda samogłoska krótka ma swój odpowiednik długi, czyli układają się one parami. Krótkim *a, e, i, o, ö, u, ü* odpowiadają długie *á, é, í, ó, ő, ú, ű*. Samogłoskę długą należy wymawiać przeciągle, długo, co najmniej dwa razy dłużej niż samogłoskę krótką. Porównując wymowę poszczególnych samogłosek można zauważyć, że pary *a—á* oraz *e—é* różnią się między sobą nie tylko długością, ale też sposobem wymowy. Pozostałe pary różnią się tylko długością.

W piśmie samogłoski długie oznacza się jedną lub dwiema kreskami nad literą; krótkie *a, e, o* nie mają żadnego znaku diakrytycznego, *i* ma kropkę, natomiast *ö, ü* mają dwie kropki.

Ścisłe przestrzeganie prawidłowego iloczasu samogłosek jest ważne, ponieważ wiąże się to ze znaczeniem wyrazów.

P R Z Y K Ł A D Y:

<i>baba</i>	<i>lalka</i>			<i>bába</i>	<i>akuszerka</i>
<i>bal</i>	<i>lewy</i>			<i>bál</i>	<i>bal</i>
<i>hat</i>	<i>sześć</i>			<i>hát</i>	<i>grzbiet</i>
<i>kar</i>	<i>ramię</i>			<i>kár</i>	<i>szkoda</i>
<i>kor</i>	<i>wiek</i>			<i>kór</i>	<i>choroba</i>
<i>örülni</i>	<i>cieszyć się</i>			<i>őrülni</i>	<i>szaleć</i>
<i>teli</i>	<i>pełny</i>			<i>téli</i>	<i>zimowy</i>
<i>kerek</i>	<i>okrągły</i>	<i>kerék</i>	<i>koło</i>	<i>kérek</i>	<i>proszę</i>
<i>veres</i>	<i>czerwony</i>	<i>verés</i>	<i>bicie</i>	<i>véres</i>	<i>krwawy</i>

U W A G A

Na końcu wyrazów nie spotykamy samogłosek krótkich *o, ö*, lecz ich odpowiedniki długie *ó, ő*. Wyjątek stanowią wyrazy *no no* i *nono no, no*.

Spółgłoski

Spółgłoskami długimi nazywamy spółgłoski podwojone (np. **bb**, **tt**). Wymawia się je długo, tzn. podwójnie, ale nie oddzielając od siebie. Spółgłoski pisane za pomocą dwóch liter (np. **cs**, **dz**, **zs**) przy podwojeniu (wzdłużeniu) tracą w pisowni drugą literę pierwszego znaku; obowiązuje więc skrócona ich pisownia według poniższego zestawienia:

cs + cs = ccs	ly + ly = lly	sz + sz = ssz
dz + dz = d dz	ny + ny = nny	zs + zs = zzs
gy + gy = ggy	ty + ty = tty	

Długie (podwojone) **dzs** pisze się: **ddzs**, np. *briddzsel brydżem*.

Skróconą pisownię stosujemy tylko wtedy, jeżeli podwojona spółgłoska:

- znajduje się w obrębie wyrazu prostego, np. *asszony kobieta*, *hattyú lábédź*, *meggy wiśnia*,
- powstaje na skutek dołączenia do wyrazu końcówki, np. *hússzor dwadzieścia razy* (*húsz + szor*), *vesszük bierzemy* (*vesz + szük*).

Nie stosuje się pisowni skróconej, jeżeli dwie jednakowe spółgłoski należą do osobnych wyrazów, które znalazły się obok siebie w powstałym z nich wyrazie złożonym, np. *nagygyűlés duże zgromadzenie*, *wiec* (*nagy duży*, *gyűlés zgromadzenie*), *mészszállítás przewóz wapna* (*mész wapno*, *szállítás przewóz*).

Długości spółgłoski należy przestrzegać, ponieważ decyduje ona o znaczeniu wyrazu.

PRZYKŁADY:

<i>megy</i>	<i>idzie</i>	<i>meggy</i>	<i>wiśnia</i>
<i>hal</i>	<i>ryba</i>	<i>hall</i>	1. <i>hall</i> , 2. <i>styszy</i>
<i>var</i>	<i>blizna</i>	<i>varr</i>	<i>szyje</i>
			(czasownik)
<i>vezetem</i>	<i>prowadzę</i>	<i>vezettem</i>	<i>prowadziłem</i>

POŁOŻENIE SAMOGŁOSEK W WYRAZACH

Samogłoska a sylaba

W języku węgierskim każda sylaba zawiera samogłoskę, przy czym samogłoska sama może stanowić sylabę, a nawet cały wyraz, np. *ó dawny, stary, ő on, ona, ono*. Jeśli w wyrazie znajdują się obok siebie dwie samogłoski, to wchodzi one w skład dwóch odrębnych sylab, np.: *miatt z powodu (mi-att), beír wpisuje (be-ír)*. Znajdujące się obok siebie samogłoski nie wpływają wzajemnie na swą wymowę, tzn. należy każdą z nich wymawiać odrębnie z zachowaniem odpowiedniej długości i granic wymowy, a nie w postaci dyftongu (dwugłoski), np. w wyrazach *kiad wydaje, kutyaugatás szczekanie psa* wymawiamy odrębnie sylaby *ki-ad, ku-tya-u-ga-tás*, jednak bez wyraźnych, sztywnych granic między samogłoskami *i-a, a-u*. Gdyby w wymowie kolejnych samogłosek granica miała zaznaczać się sztywno (zwłaszcza w związku z samogłoskami *é, i*), co nie jest mile dla ucha, dla złagodzenia sztywności wymawia się samogłoski z lekko słyszalnym *j*, np. *fiaim moi synowie (iai = ijaji), diák uczeń, student (iá = ijá), varsóiak warszawiacy (óia = óija)*.

Dwugłoski spotykamy w języku węgierskim rzadko, i to w wyrazach pochodzenia obcego, jak np. *augusztus sierpień, autó auto, bauxit boksyt (au = au)*.

Samogłoska i

Węgierska samogłoska *i* nie zmiękcza poprzedzających ją spółgłosek, a zatem w takich sylabach jak *ci, ni, si, zi* spółgłoski *c, n, s, z* wymawiamy twardo, np. *bicikli rower [c-i, a nie ci], látni widzieć [n-i, a nie ni]*.

Harmonia samogłosek

Zbadawszy dokładnie sposób wymowy poszczególnych samogłosek węgierskich zauważymy, że jedne wymawiamy przy przednim położeniu języka w jamie ustnej, drugie — przy tylnym. Przy przednim położeniu języka wymawiamy: e, é, i, í, ö, ő, ü, ú. Przy tylnym położeniu języka wymawiamy pozostałe samogłoski, a więc: a, á, o, ó, u, ú. Pierwsze nazywamy samogłoskami szeregu przedniego, drugie — szeregu tylnego. Dla uproszczenia możemy je nazwać przednimi i tylnymi. W nauce węgierskiej używany jest termin „wysokobrzmiące” i „niskobrzmiące”. Zjawisko harmonii samogłosek polega na tym, że w każdym z wyrazów rdzennie węgierskich znajdują się albo same samogłoski przednie, np. *neveltség* *śmieszny*, *becsület* *honor*, *különös* *szczególny*, albo same samogłoski tylne, np. *alkotmány* *konstytucja*, *gondolat* *myśl*, *munkás* *robotnik*.

Harmonia samogłosek obejmuje również dołączane do wyrazów końcówki, cechy i przyrostki, które występują w zróżnicowanych postaciach. Mogą one być dwupostaciowe: z samogłoską tylną i przednią, jak np. *-nak*, *-nek* albo trójpostaciowe: z samogłoską tylną, z samogłoską przednią wymawianą bez zaokrąglenia warg (e, é, i, í) i z samogłoską przednią wymawianą zaokrąglonymi wargami (ö, ő, ü, ú), jak np. końcówka *-hoz*, *-hez*, *-höz*. albo *-ok*, *-ek*, *-ök*. (Kończówki, cechy i przyrostki omówione będą szczegółowo. Powyższe przytoczono jedynie dla ilustracji.)

Zastosowanie odpowiedniej końcówki uzależnione jest od zespołu samogłosek w wyrazie, na zasadzie zachowania harmonii samogłosek.

W związku z zasadą harmonii samogłosek należy zwrócić uwagę na dwa zjawiska, które w pewnym stopniu mogą utrudniać jej stosowanie.